

20141945969

ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 28 од Законот за јавното обвинителство, Јавниот обвинител на Република Македонија на 01.12.2014 година го донесе следниот

ЕТИЧКИ КОДЕКС НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

І. ОПШТА ОДРЕДБА

Член 1

Со Етичкиот кодекс на јавните обвинители во Република Македонија (во понатамошниот текст: Кодекс) се утврдуваат начелата и правилата на однесување на јавните обвинители на кои се должни да се придржуваат заради зачувување и натамошен развој на достоинството и угледот на јавното обвинителство, како единствен и самостоен државен орган.

ІІ. ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Член 2

Јавните обвинители во извршување на својата должност, во односите со другите органи, странките и граѓаните, во јавноста, како и во меѓусебните односи должни се да се придржуваат на следните начела:

- начело на законитост;
- начело на непристрасност и законитост;
- начело на трудољубивост и стручно постапување;
- начело на чесност и неподмитливост;
- начело на професионалност;
- начело на достоинство и
- начело на воздржаност.

Член 3

Законитост

Јавните обвинители се должни да постапуваат законито и стручно, во согласност со Уставот на Република Македонија, законите, ратификуваните меѓународни договори во согласност со Уставот и другите подзаконски акти, така да законитоста и правилноста на нивните одлуки можат да се проверат и секогаш да можат да се утврдат причините поради кои се донесени таквите одлуки.

Член 4

Непристрасност и независност

Јавните обвинители својата должност ја извршуваат објективно, непристрасно и независно од влијанија, мислењето на јавноста и надворешните притисоци, без предрасуди, со почитување и штитење на основните човекови права утврдени со Уставот, законите и Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи, со

почитување на достоинството на другите, без оглед на тоа за кое лице станува збор и без оглед на неговиот статус, без дискриминација во поглед на верата, полот, сексуалната определба, националното и регионално потекло, припадност на етничка група, раса, возраст или било која друга основа.

Јавните обвинители не смеат да имаат непримерни врски со законодавната и извршната власт, ниту да дозволат влијание од нивна страна, така да јавноста нема сомневање за постоење на такви врски или влијанија.

Јавните обвинители се должни да се изземат од постапување во предмети за кои постојат причини кои би ја довеле под сомнение нивната непристрасност.

Јавните обвинители се должни при постапувањето да го штитат општиот интерес и да се стремат да постигнат рамнотежа помеѓу општиот интерес и правата и оправданите интереси на поединци.

Јавните обвинители се должни во јавноста да придонесуваат за афирмација на стручноста, чесноста, самостојноста и непристрасноста на својата функција.

Член 5

Трудољубивост и стручно постапување

Јавните обвинители заради вршење на својата должност мора да имаат високо ниво на познавање на правото и неговата примена. Тоа вклучува обврска за непрекинато стручно усовршување и образование. Јавните обвинители се должни да ги почитуваат роковите во текот на постапката, правилата за приоритет во решавањето на предметите, примените предмети од ист степен на итност да ги решаваат спрема редоследот на прием во работа и во согласност со одредбите од Правилникот за внатрешното работење на јавните обвинителства.

Јавните обвинители се должни пред донесување на мериторна одлука да ги преземат сите потребни дејствија во кривичната постапка со цел да се прибават докази и потполно и вистинито да се утврди фактичката состојба.

Член 6

Чесност и неподмитливост

Јавните обвинители не смеат да ја користат својата службена положба и углед заради остварување на имотна и друга корист за себе или за други, не смеат да примаат подароци и бесплатни услуги, ако со тоа може да ја доведат во прашање нивната непристрасност и објективност.

Јавните обвинители, како предмет на постојан надзор од јавноста, слободно и доброволно ги прифаќаат ограничувањата кои им ги наметнува функцијата која ја извршуваат.

Јавните обвинители нема да дозволат адвокат, политичка партија, меѓународна или домашна невладина организација која се занимава со набљудување на судските постапки, да ги користат нивните куќи, деловните простории или станови како канцеларии.

На јавните обвинители им е забрането да ја користат својата функција или информациите кои ги добиле преку својата функција за своја лична корист или за лична корист на некој друг.

Член 7

Професионалност

Јавните обвинители кога ќе примат од повисокиот јавен обвинител напатствија за постапување во одредени предмети, ќе се воздржат за тоа да даваат известувања или коментари на други.

Јавните обвинители пред преземање било какви работи надвор од јавното обвинителство, а кои не се регулирани со одредбите од Законот за јавното обвинителство, мора да го известат за тоа претпоставениот односно повисокиот јавен обвинител и да постапуваат во согласност со добиеното мислење.

Јавните обвинители нема да ги коментираат во јавноста заклучоците, ставовите, препораките, мислењата, упатствата и други одлуки донесени од Јавниот обвинител на Република Македонија, стручниот колегиум или донесени на состаноци на јавното обвинителство.

Јавните обвинители во вршењето на својата функција и во јавноста, ќе ја почитуваат пресумпцијата на невиност, не само за предметите по кои постапуваат, туку и за останатите предмети по кои постапуваат други јавни обвинители.

Член 8

Достоинство

Јавните обвинители во рамките на работното време и надвор од него, мора да се однесуваат така што нема да го доведат во прашање достоинството и угледот на јавното обвинителство, да се воздржуваат од извршување на активности кои би биле во судир со службените должности или би можеле да го намалат нивниот општествен углед и угледот на јавното обвинителство.

Јавните обвинители ќе го известат повисокиот јавен обвинител за активностите кои во перцепцијата на јавноста би можеле да побудат сомнение во нивната самостојност и објективност и со тоа би го нарушле нивниот општествен углед и угледот на јавното обвинителство во целина.

Јавните обвинители се должни да внимаваат на своето однесување на јавните места и однесувањето воопшто, за да не нанесат штета на угледот на јавното обвинителство или на јавнообвинителската функција.

Во начелото на достоинство влегува и однесувањето и личниот изглед на јавните обвинители во и надвор од работното време, кое нешто ќе се регулира со посебен кодекс.

Јавните обвинители особено ќе внимаваат на однесувањето и личниот изглед кога се учесници или присуствуваат на меѓународни конференции, студиски посети во странство, или преземаат службени дејствија во странска држава.

Член 9

Воздржаност

Јавните обвинители мора да се воздржуваат од давање изјави или било кои други дејствија со кои може да ја доведат во прашање или сомнение својата независност, непристрасност, лојалност и достоинство. Должни се спрема колегите, вработените и странките да се однесуваат со внимание, достоинствено и со резервираност, кои се составни компоненти на јавнообвинителската функција. Тоа вклучува и обврска за почитување на државна, службена или деловна тајна и обврска да задржи за себе се што дознале за странките, за нивните права, обврски и правни интереси во рамките на вршењето на должноста, освен ако тоа не би претставувало кривично дело.

Јавните обвинители се должни да ја почитуваат професионалната доверливост во текот на вршењето на функцијата и по престанокот на вршење на функцијата да ги чуваат тајните податоци кои ги дознале при извршување на функцијата.

III. ОДНОСИ И СОРАБОТКА ВО ЈАВНОТО ОБВИНИТЕЛСТВО

Член 10

Јавните обвинители пред преземање на одредена работа или одлука за која сметаат дека може да биде заинтересирана јавноста или ќе влијае на угледот и положбата на јавното обвинителство, треба за тоа да го известат претпоставениот, односно повисокиот јавен обвинител.

Јавните обвинители при заедничката работа меѓусебно ќе се уважуваат едни со други и ќе се однесуваат со взаемно почитување.

Јавните обвинители својата работа ќе ја насочат на постигнување што подобри резултати и секогаш кога е тоа потребно ќе работат заедно, почитувајќи се меѓусебно и запознавајќи ги другите со своите сознанија за работата која ја работат.

Јавните обвинители кои присуствувале на семинари, работилници, тркалезни маси, студиски посети во странство и слично, на соодветен и транспарентен начин ќе ги споделат искуствата и знаењата кои ги стекнале.

Јавните обвинители нема едни од други или од останатите вработени да бараат услуги кои би довеле до компромитирачки ситуации или до нарушување на односите.

Член 11

Јавните обвинители одговараат на својот претпоставен, односно на повисокиот јавен обвинител за својата работа и методите со кои се користат во извршување на своите работи.

Јавните обвинители своите претпоставени, на време и без нивно посебно барање ќе ги известат за своите предмети и сознанија врзани за работата на јавното обвинителство, за кои разумно може да се смета дека е важно за тоа да бидат запознати.

Јавните обвинители се должни да ги применуваат задолжителните упатства и писмените укажувања дадени од повисоките јавни обвинители.

Член 12

Јавните обвинители на јавните обвинителства во Република Македонија во секојдневната работа спрема вработените во јавното обвинителство ќе се однесуваат отворено и со почитување, ќе бидат праведни и ќе даваат добар пример со своето работење, а другите јавни обвинители и вработените во јавните обвинителства ќе ги известуваат за сите предмети за кои е нужно да бидат запознаени и ќе осигураат достапност на податоците неопходни за квалитетно извршување на работите, за да вработените својата должност добро и правилно ја извршат.

Во организацијата на работата, Јавните обвинители на јавните обвинителства во РМ мора да водат сметка и да ги почитуваат барањата, афинитетите, можностите и способностите на вработените, да ги поттикнуваат на стручно усовршување и образование, како и да се воздржуваат од приватизирање на односите и поттикнување на вработените на дејствување спротивно на Кодексот.

Јавните обвинители спрема јавнообвинителската служба и останатите вработени ќе се однесуваат на начин на кој ќе обезбеди почитување и углед на функцијата која ја извршуваат.

Член 13

Јавните обвинители ќе ги почитуваат законските одредби за односите помеѓу повисоките и пониските јавни обвинители, меѓусебно ќе соработуваат со цел за постигнување подобри резултати, при што ќе бидат отворени за соработка, размена на информации и податоци за кои дознале, а кои можат да бидат од интерес за работењето на друго јавно обвинителство.

IV. ОДНОСИ И СОРАБОТКА СО ДРУГИ

Член 14

Односи со судот

Јавните обвинители при застапувањето пред судовите и во секојдневната комуникација со судот, должни се да го почитуваат и чуваат достоинството на судот, своето лично достоинство и достоинството на јавното обвинителство.

Јавните обвинители надвор од рочиште или главната расправа, не смеат да ги коментарат донесените одлуки од судот или за тоа како судот треба да постапува во одреден предмет, ниту пак на било кој начин во јавноста ќе изнесуваат информации за работата на судот.

Член 15

Односи со полиција и други државни органи кои постапуваат во предистражната постапка

Јавните обвинители во односите со полицијата и другите државни органи кои постапуваат во предистражната постапка, ќе постапуваат на начин на кој се поттикнува соработка, при што ќе се даваат јасни насоки и ќе се донесуваат разбирливи одлуки во согласност со законот и своите овластувања и одговорности.

Јавните обвинители ќе даваат насоки и наредби на полицијата и другите државни органи кои постапуваат во предистражната постапка на законит и уреден начин, за да не би се довело под сомнение дејствувањето на полицијата и на другите државни органи, а ако утврдат дека е направена злоупотреба и е постапено спротивно на законот, ќе преземат потребни мерки во согласност со своите овластувања.

Член 16

Извиди

Јавните обвинители ќе преземат се што е потребно да подносителот на кривичната пријава или други лица за чии изјави сметаат дека можат да придонесат за оцена на веродостојноста на наводите од пријавата, не се оптоваруваат повеќе отколку што е нужно и во интерес на уредно извршување на законската постапка. Ако е неопходно, ќе се преземат потребни мерки за заштита на тие лица и нивните блиски.

Член 17

Однос со осомничениот и обвинетиот

Јавните обвинители мора да внимаваат да не се користат докази за кои знаат дека се добиени или за кои основано веруваат дека се добиени на незаконит начин. Ако при прибавувањето на таков доказ дошло до грубо кршење на основните човекови права, тогаш истиот може да се користи за иницирање законска постапка против лицето кое е одговорно за таквото кршење.

Јавните обвинители при спроведувањето на извиди, ќе преземаат дејствија за пронаоѓање на објективната вистина, при што во своето разгледување ќе ги земат предвид сите околности, како оние кои одат во прилог на осомничениот односно обвинетиот, така и оние кои му се ставаат на товар. Кога јавните обвинители ќе дознаат факти и податоци кои се во корист на осомничениот односно обвинетиот или дознаат за факти и докази кои се важни за донесување на одлука, за истите ќе го известат осомничениот односно обвинетиот.

Јавните обвинители во односите со осомничениот односно обвинетиот, како и со лицето со кое соработуваат во постапката и за кое постои основано сомнение дека извршило кривично дело, треба да ги штитат нивните правата и угледот, како и својот углед и угледот на јавното обвинителство. Јавните обвинители при тоа мора да се воздржат од било какви дејствија кои можат да ја доведат под сомнение нивната објективност. За таа цел контактите треба да се одржуваат во службените простории, со составување на службени белешки или снимки од разговорот со тоа лице.

Член 18

Однос со спротивната страна

Јавните обвинители се должни да постапуваат искрено и чесно со спротивната страна, секогаш ќе бидат отворени за спогодба со истата внимавајќи при тоа на интересите на државата и на другите странки кои ги застапуваат во постапката.

Јавните обвинители секогаш ќе бидат отворени и за други начини на решавање на кривичните предмети согласно законот, заради забрзување на постапката, но не на штета на законските начела и интересите на оние кои во тие постапки ги застапува.

Член 19

Однос со жртвата на кривичното дело односно оштетениот и странката која ја застапува Јавното обвинителство

Јавните обвинители ќе обратат посебно внимание на жртвата на кривичното дело односно на оштетениот и нивните најблиски во заштита на нивните интереси. Јавните обвинители кои работат на конкретен предмет ќе им ги дадат на оштетениот и странката која ја застапува јавното обвинителство сите потребни известувања за состојбата и крајната одлука донесена во постапката., како и за нивните права кои во таа постапка можат да ги остваруваат.

Јавните обвинители ќе се воздржат од изнесување на своето лично мислење при давањето известувања на странките за правилноста на донесената одлука, преземените постапки за кои даваат известувања, како и од давање изјави за можниот исход на постапката.

Член 20

Однос со странките и граѓаните воопшто

Во вршењето на својата должност јавните обвинители ќе се однесуваат внимателно и совесно кон сите со кои доаѓаат во контакт. Спрема граѓаните хумано и културно ќе постапуваат. На барање на тие лица ќе им ги дадат во разумен рок сите информации кои се овластени да ги дадат, а ако не можат да постапат по барањето, ќе ги запознаат со причините за неможноста за постапување.

Јавните обвинители се должни да одбијат примање подароци и услуги од странките и од другите учесници во постапката. Ако подароците или услугите се направени спротивно

на нивната волја, ќе ги известат претпоставените веднаш штом за тоа ќе имаат сознанија, писмено и со наведување на околностите во кои е даден подарокот или направена услугата. На ист начин ќе постапат и ако станува збор за обид за давање подарок или правење услуги.

Член 21

Однос со органите на државната управа

Јавните обвинители во односот со службениците во органите на државната управа ќе тежнеат кон целисходна постапка, како во кривичната, така и во граѓанската и управната постапка. Разговорите и состаноците со вработените во органите на државната управа должни се да ги водат како стручни и доверливи соговорници.

Јавните обвинители заради сузбивање на корупцијата во органите на државната управа при своето постапување по конкретни предмети за кривични дела сторени од вработените во овие органи, на соодветниот орган на државната управа ќе му ги достават релевантните податоци и докази потребни за прекинување на коруптивните дејствија и спречување на понатамошно извршување на такви кривични дела, како и за други кривични дела кои можат да бидат од влијание за интегритетот на органите на државната управа.

Член 22

Однос со медиуми

Во поединечни кривични предмети, како и други случаи, јавните обвинители ќе го изнесат своето мислење за случајот само на рочиште. Јавните обвинители или лицето кое што го овластиле за тој случај се должни на медиумите да им дадат што е можно повеќе објективна информација која во тоа време е оправдана и дозволена со оглед на стадиумот на постапката, земајќи ги при тоа во предвид сите околности на случајот, а особено правата на жртвата на кривичното дело односно оштетениот, како и на осомничениот односно обвинетиот.

Член 23

Меѓународна соработка

При работата на барањата за давање на правна помош јавните обвинители бараната помош ќе ја дадат во најкраток можен рок.

V. НАДЗОР НА ПРИМЕНАТА НА ЕТИЧКИОТ КОДЕКС

Член 24

Етички совет

Заради надзор на почитувањето и толкувањето на Етичкиот кодекс се основа Етички совет кој го сочинуваат претседател и четири членови од редот на јавните обвинители.

Претседателот на Етичкиот совет го избираат членовите од своите редови.

Членовите на Етичкиот совет ги именува и разрешува Јавниот обвинител на Република Македонија за период од 4 години, со право на уште еден мандат, во рок од 30 дена од денот на донесувањето на кодексот.

Еден од кандидатите за членови на Етичкиот совет се избира на предлог на Советот на јавни обвинители на Република Македонија од редот на јавните обвинители членови на Советот на јавни обвинители на Република Македонија, а останатите се избираат од Јавниот обвинител на Република Македонија.

При именувањето на членовите на Етичкиот совет ќе се почитува принципот на правична и соодветна застапеност на етничките заедници кое не се мнозинство во Република Македонија.

Член 25

Етичкиот совет може на барање на јавен обвинител да даде мислење за усогласеноста на одредено однесување со Етичкиот кодекс.

Постапката со која се утврдува повреда на начелата на Кодексот, Етичкиот совет ја регулира со Правилник, а начинот на работа на Советот го регулира со Деловник.

Член 26

Етичкиот совет дава мислење и препораки по повод претставките за однесувањето на јавните обвинители кое подносителите го сметаат за спротивно на Кодексот, по сопствена иницијатива, како и по предлог на непосредно повисокиот јавен обвинител.

На Јавниот обвинител на кого се однесува претставката ќе му се овозможи право на одговор во рок од осум дена.

За претставките кои ќе ги оцени како основани Етичкиот совет го известува претпоставниот јавен обвинител во обвинителството во кое јавниот обвинител ја извршува функцијата, како и повисокиот јавен обвинител. Ако се работи за основани претставки против јавен обвинител на основно јавно обвинителство, јавен обвинител на основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и јавен обвинител на вишо јавно обвинителство, за тоа ќе го извести Јавниот обвинител на Република Македонија.

Член 27

Постапувањето на Етичкиот совет не го спречува спроведувањето на мерките од надлежност на Јавниот обвинител на Република Македонија и Советот на јавните обвинители на Република Македонија во врска со одговорноста на јавниот обвинител за повреда на должноста, како ни други пропишани облици на одговорност на јавниот обвинител во врска со внатрешниот надзор кога со поединечно однесување се исполнети претпоставките за спроведување на тие мерки.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 28

Овој Кодекс влегува во сила со денот на донесувањето од страна на Јавниот обвинител на Република Македонија, а ќе се применува од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија.

Член 29

Членовите на Етичкиот совет ќе се именуваат во рок од 30 дена од денот на донесувањето на кодексот.

А бр.725/14
1 декември 2014 година
Скопје

Јавен обвинител на
Република Македонија,
Марко Зврлевски, с.р.